

A කොටස - ව්‍යුහගත රචනා

මෙම තීරයේ කිසිවක් නො ලියන්න.

ප්‍රශ්න හතරටම මෙම පත්‍රයේම පිළිතුරු සපයන්න. (එක් එක් ප්‍රශ්නය සඳහා නියමිත ලකුණු ප්‍රමාණය 100 කි.)

1.

(a) වරහන් තුළ දී ඇති ගුණය වැඩි වන පිළිවෙලට පහත සඳහන් දෑ සකසන්න. හේතු අවශ්‍ය නොවේ.

(i) CO, CO₂, CO₃²⁻, (C – O බන්ධන දුර)

.....<<

(ii) NO₂⁺, NO₃⁻, NH₃ (N පරමාණුවෙහි විද්‍යුත් සෘණතාව)

.....<<

(iii) BeSO₄, MgSO₄, CaSO₄ (වියෝජන උෂ්ණත්වය, MSO₄→MO+SO₃, M = ලෝහය)

.....<<

(iv) Ne, Ar, Kr (තාපාංකය)

.....<<

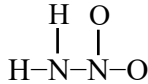
(v) S, F, Si, Cl (පරමාණු අරය)

.....< < <

(ලකුණු 25 යි)

(b) නයිට්‍රොසිඩ් (H₂N-NO₂) දුබල අම්ලයකි. හෂ්මයක් හමුවේදී එය N₂O සහ H₂O බවට වියෝජනය වේ.

නයිට්‍රොසිඩ් මත පදනම් වී ඇති (i) සිට (v) කොටස්වලට පිළිතුරු සපයන්න. එහි සැකිල්ල පහත දී ඇත.

(i) මෙම අණුව සඳහා වඩාත් ම පිළිගත හැකි ලුවීස් ව්‍යුහය අඳින්න.

(ii) මෙම අණුව සඳහා සම්ප්‍රයුක්ත ව්‍යුහ අඳින්න. හේතු දක්වමින් ඒවායේ ස්ථායීතා පිළිබඳ අදහස් දක්වන්න.

(iii) පහත දී ඇති වගුවෙහි දක්වා ඇති

I. පරමාණු වටා ඇති ඉලෙක්ට්‍රෝන යුගල ජ්‍යාමිතිය (ඉලෙක්ට්‍රෝන යුගලවල සැකසුම)

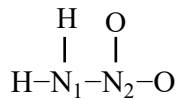
II. පරමාණු වටා ඇති හැඩය

III. පරමාණුවල මුහුම්කරණය

සඳහන් කරන්න.

	H පරමාණු දෙකකට බැඳුණු N	O පරමාණු දෙකකට බැඳුණු N
I. ඉලෙක්ට්‍රෝන යුගල ජ්‍යාමිතිය		
II. හැඩය		
III. මුහුම්කරණය		

- (iv) මෙම අණුව ධ්‍රැවීය ද නැතහොත් නිර්ධ්‍රැවීය ද?
- (v) ඉහත (i) කොටසෙහි අදින ලද ලුවීස් ව්‍යුහයෙහි පහත දක්වා ඇති බන්ධන සෑදීම සඳහා සහභාගී වන පරමාණුක/ මුහුම් කාක්ෂික හඳුනා ගන්න. පහත දැක්වෙන පරිදි N පරමාණු 1 සහ 2 ලෙස නම් කර ඇත.

- I. N¹ සහ N²
- II. N¹ සහ H

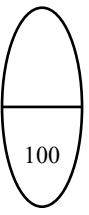
(ලකුණු 65 යි)

(c) Xe, CH₃Cl, HF

ඉහත දක්වා ඇති ද්‍රව්‍ය අතුරින්, කුමන එක/ඒවාට පහත දක්වා ඇති බල තිබේ ද?

- (i) ද්විධ්‍රැව-ද්විධ්‍රැව බල
- (ii) හයිඩ්‍රජන් බන්ධන බල
- (iii) ලන්ඩන් අපකිරණ බල

(ලකුණු 10 යි)

100

2.

(a) A මූලද්‍රව්‍ය s - ගොනුවට අයත් වේ. එහි පළමු අයනීකරණ ශක්තිය කාණ්ඩයේ වැඩි ම වේ. ජලය සමග A ප්‍රතික්‍රියා කර B වායුව මුදා හරියි. මෙම ප්‍රතික්‍රියාවේ දී සෑදෙන ද්‍රාවණය බන්සන් දැල්ලකට රතු පැහැයක් ලබාදෙන අතර, වාෂ්ප කිරීමේ දී ලෝහ ඔක්සයිඩය ලබාදෙයි. N_{2(g)} සමග A ප්‍රතික්‍රියා කර C සංයෝගය ලබාදෙයි. A, H_{2(g)} සමග ප්‍රතික්‍රියාවේ දී ලවණ ආකාර භාෂ්මික D සංයෝගය ලබා දෙයි. ජලය සමග පිරියම් (treat) කළවිට C රතු ලිට්මස් නිල් පැහැ ගන්වන E වායුවක් ලබා දෙයි.

- (i) රසායනික සූත්‍ර දෙමින් A, B, C, D සහ E හඳුනාගන්න.
A= B= C= D= E=

- (ii) ඉහත විස්තර කර ඇති ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ දෙන්න.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(ලකුණු 30 යි)

(b) පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්න V සහ Cr නම් ආන්තරික ලෝහ සහ ඒවායෙහි සංයෝග මත පදනම් වී ඇත.

(i) V හි භූමි අවස්ථාවේ ඉලෙක්ට්‍රෝන වින්‍යාසය දෙන්න.

.....

(ii) V හි ධන ඔක්සිකරණ අවස්ථා සඳහන් කරන්න.

.....

(iii) ඉහත (ii) හි සඳහන් ධන ඔක්සිකරණ අවස්ථාවල දී V සාදන ඔක්සයිඩවල රසායනික සූත්‍ර දෙන්න.
මෙම එක් එක් ඔක්සයිඩය ආම්ලික ද, උභයගුණී ද, භාෂ්මික ද යන වග දක්වන්න.

.....

.....

.....

(iv) V මගින් සාදන ඔක්සොකැටායන දෙකක රසායනික සූත්‍ර දෙන්න. ආම්ලික ජලීය මාධ්‍යයේ දී මේවායෙහි වර්ණ සඳහන් කරන්න.

.....

.....

(v) ජලීය ද්‍රාවණයක දී ක්‍රෝමියම් මගින් සාදනු ලබන සරලම අයනය කුමක් ද? එහි වර්ණය සඳහන් කරන්න. මෙම අයනයෙහි ජලීය ද්‍රාවණයකට සහ Na_2CO_3 එක් කළ විට, ඔබ නිරීක්ෂණය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ කුමක් දැයි පුරෝකථනය කරන්න.

.....

.....

(vi) V ලෝහයෙහි එක් ප්‍රයෝජනයක් දෙන්න.

.....

(vii) $CrCl_3$ හි කොළ පැහැති ජලීය ද්‍රාවණයකට පහත සඳහන් දෑ සිදුකළ විට ඔබට නිරීක්ෂණය කළ හැක්කේ කුමක් ද?

I. තනුක NaOH බිංදු කිහිපයක් එක් කළ විට

.....

II. වැඩිපුර තනුක NaOH සහ ඉන්පසු H_2O_2 එක් කර රත් කළ විට

.....

(viii) සාන්ද්‍ර $K_2Cr_2O_7$ ද්‍රාවණයක් සාන්ද්‍ර H_2SO_4 සමග පිරියම් (treat) කළවිට ක්‍රෝමියම්හි දීප්තිමත් රතු ආම්ලික ඔක්සයිඩය X අවක්ෂේප වේ. X රත් කිරීමේ දී, කොළ පැහැති උභයගුණී ඔක්සයිඩය, Y ලැබේ. $(NH_4)_2Cr_2O_7$ රත් කළ විට ද, Y ලබාගත හැකි ය.

X සහ Y හි රසායනික සූත්‍ර දෙන්න.

X = Y =

(ix) $K_2Cr_2O_7$ ද්‍රාවණයකට තනුක NaOH එක් කළ විට ඔබට කුමක් නිරීක්ෂණය කළ හැකි ද?

.....

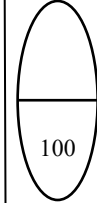
.....

(x) අනුමාපන සඳහා $K_2Cr_2O_7$ භාවිතා කිරීමේදී ලැබෙන එක් වාසියක් සහ එක් අවාසියක් දෙන්න.

වාසිය =

අවාසිය =

(ලකුණු 70 යි)

3. $M^{2+}_{(aq)}$ ලෝහ අයනය $M^{3+}_{(aq)}$ බවට ඔක්සිකරණය කිරීම සඳහා ක්ලෝරීන් වායුව ඔක්සිකාරකයක් ලෙස යොදා ගනී. පහත දත්ත සපයා ඇත.

ප්‍රතික්‍රියාව	$25^{\circ}C$ හි දී සම්මත එන්තැල්පි වෙනස $\Delta H^0(kJ mol^{-1})$
$M_{(s)} \rightarrow M^{+}_{(aq)} + e$	- 32.5
$M_{(s)} \rightarrow M^{2+}_{(aq)} + 2e$	- 48.5
$M_{(s)} \rightarrow M^{3+}_{(aq)} + 3e$	- 82.5
$Cl_{2(g)} + 2e \rightarrow 2Cl^{-}_{(aq)}$	- 334.0

$E^0 M^{3+}/M^{2+} = +0.77 V$ $E^0 Cl_2/Cl^{-} = +1.36 V$

ඉහත ඔක්සිකරණය විද්‍යුත් රසායනිකව සිදු කරනු ලැබේ.

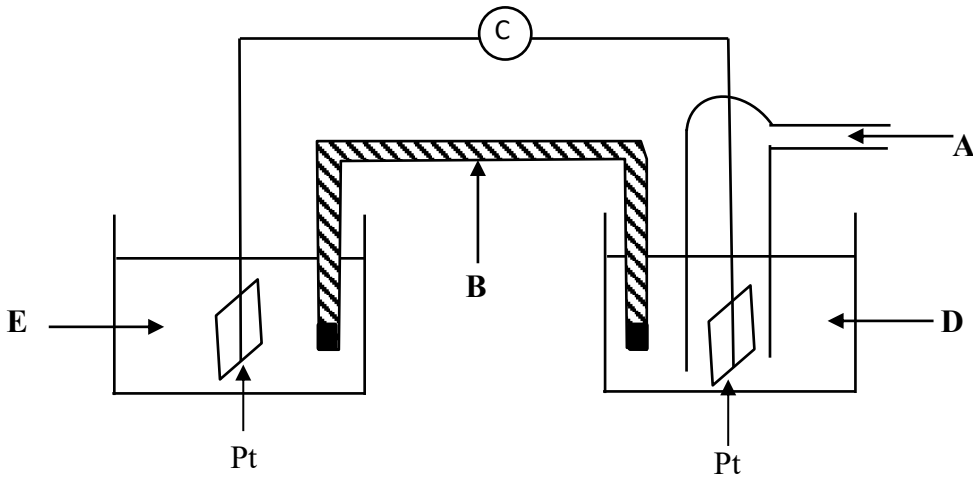
(i) ඔක්සිකරණ හා ඔක්සිහරණ ක්‍රියාවලි සඳහා අර්ධ ප්‍රතික්‍රියා ලියා දක්වා කෝෂ ප්‍රතික්‍රියාව ව්‍යුත්පන්න කරන්න.

ඔක්සිකරණ ප්‍රතික්‍රියාව :

ඔක්සිහරණ ප්‍රතික්‍රියාව :

කෝෂ ප්‍රතික්‍රියාව :

(ii) ඉහත ප්‍රතික්‍රියාවෙහි E^0_{cell} අගය මැනීම සඳහා අවශ්‍ය පරීක්ෂණාත්මක ඇටවුම පහත රූපයෙහි දැක්වේ. අදාළ අවස්ථාවල දී භෞතික අවස්ථාව, සාන්ද්‍රණය/ පීඩනය සඳහන් කරමින් A සිට E හඳුනා ගන්න.

A : B : C :

D : E :

(iii) ඉහත කෝෂය සඳහා E^0_{cell} ගණනය කරන්න.

.....

.....

.....

(iv) (i) කොටසෙහි දී ඇති කෝෂ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා 25 °C දී සම්මත එන්තැල්පි වෙනස (ΔH^0) ගණනය කරන්න.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

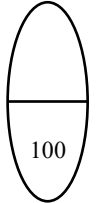
(v) කෝෂ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා සම්මත ගිබ්ස් ශක්ති වෙනස, ΔG^0 සහ E^0_{cell} අතර සම්බන්ධය $\Delta G^0 = -nFE^0_{cell}$ මගින් දෙනු ලැබේ. මෙහි $k = 1.93 \times 10^5 \text{ J mol}^{-1} \text{ V}^{-1}$ වේ.

ඉහත කෝෂ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා, 25 °C හිදී සම්මත ගිබ්ස් ශක්ති වෙනස (ΔG^0) ගණනය කරන්න.
.....
.....
.....

(vi) ඉහත කෝෂ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා, 25 °C හිදී සම්මත එන්ට්‍රොපි වෙනස (ΔS^0) ගණනය කරන්න.

.....
.....
.....

(ලකුණු 100 යි)

4.

(a) (i) A සංයෝගය ප්‍රකාශ සමාවයවිකතාවය පෙන්වුම් කරන අතර එහි අණුක සූත්‍රය C_7H_{16} වේ.

I. පහත දී ඇති කොටු තුළ A වලට තිබිය හැකි එකිනෙකට ප්‍රතිරූප අවයව නොවන ව්‍යුහ දෙකක් අඳින්න.

II. ඔබ අඳින ලද ව්‍යුහ දෙක අතර සමාවයවික සම්බන්ධතාවය සඳහන් කරන්න.
.....

(ii) B හා C යනු ප්‍රකාශ අක්‍රිය, අණුක සූත්‍රය C₇H₁₄ වන සංයෝග වේ. B හා C යන දෙක ම ජ්‍යාමිතික සමාවයවිකතාවය පෙන්වයි. B හා C එකිනෙකෙහි ජ්‍යාමිතික සමාවයවික නොවේ. B හෝ C උත්ප්‍රේරක හයිඩ්‍රජනීකරනයෙන් එක ම A සංයෝග ලැබේ.

I. A, B හා C වල ව්‍යුහයන් පහත සඳහන් කොටු තුළ අඳින්න. (ත්‍රිමාන සමාවයවික ආකාර ඇඳ දැක්වීම් අවශ්‍ය නැත.)

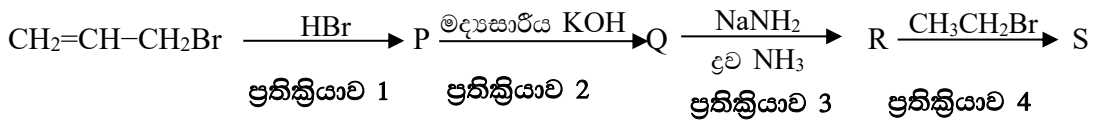
A	B	C

II. B හා C වල IUPAC නම් ලියන්න.

B :
C :

(ලකුණු 55 යි)

(b) පහත සඳහන් ප්‍රතික්‍රියා අනුපිලිවෙළ සලකන්න.

(i) P, Q, R හා S වල ව්‍යුහයන් පහත සඳහන් කොටුවල අඳින්න.

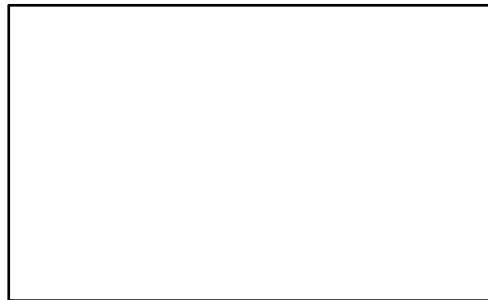
P	Q
R	S

(ii) AN, AE, SN, SE, E, AB ලෙස අදාළ කොටුවෙහි ලියමින් ඉහත ප්‍රතික්‍රියා අනුපිළිවෙළහි එක් එක් ප්‍රතික්‍රියාව නියුක්ලියෝපිලික ආකලන (AN), ඉලෙක්ට්‍රෝපිලික ආකලන (AE), නියුක්ලියෝපිලික ආදේශ (SN), ඉලෙක්ට්‍රෝපිලික ආදේශ (SE), ඉවත්වීම (E) හෝ අම්ල හෂ්ම (AB) ලෙස වර්ගීකරණය කරන්න.

ප්‍රතික්‍රියාව	1	2	3	4
ප්‍රතික්‍රියා වර්ගය				

(ii) ප්‍රතික්‍රියාව 1 සඳහා යාන්ත්‍රණය ලියන්න.

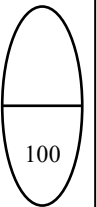
(iv) පෙරොක්සයිඩ් ඇති විට ප්‍රතික්‍රියාව 1 සිදුකළේ නම් ලැබෙන T ඵලයේ ව්‍යුහය අඳින්න.

T

(v) ප්‍රතික්‍රියාව 1 හි දී ද, සුළු ඵලයක් ලෙස T සෑදෙන බව සොයාගෙන ඇත. ප්‍රතික්‍රියාව 1 හි ප්‍රධාන ඵලය T නොව, P වන්නේ මන්දැයි ප්‍රතික්‍රියාවේ යාන්ත්‍රණය සලකමින් පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 45 යි)

100

6. (a) $mM + nN \rightarrow cC$ ප්‍රතික්‍රියාව සලකන්න.
 මෙහි m, n හා c යනු පිළිවෙළින් M, N හා C වල ස්ටොයිකියෝමිතික සංගුණක වේ.

- (i) ඉහත ප්‍රතික්‍රියාව මූලික ප්‍රතික්‍රියාවක් බව සලකමින් එහි සීඝ්‍රතාවය සඳහා ප්‍රකාශනයක් ලියා දක්වන්න. (ප්‍රතික්‍රියාවෙහි සීඝ්‍රතා නියතය = k වේ.)
- (ii) ප්‍රතික්‍රියාවෙහි පෙළ සෙවීම සඳහා පරීක්ෂණ දෙකක් සිදුකරන ලදී.

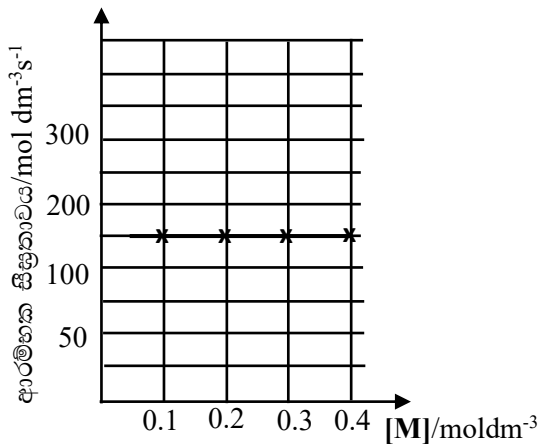
පරීක්ෂණය 1 - N හි සාන්ද්‍රණය නියතව පවත්වා ගනිමින් හා M හි සාන්ද්‍රණය වෙනස් කරමින් ප්‍රතික්‍රියාවෙහි ආරම්භක සීඝ්‍රතාවය මනින ලදී .

පරීක්ෂණය 2 - M හි සාන්ද්‍රණය 1.0 mol dm^{-3} ලෙස නියතව පවත්වා ගනිමින් හා N හි සාන්ද්‍රණය වෙනස් කරමින් ප්‍රතික්‍රියාවෙහි ආරම්භක සීඝ්‍රතාවය මනින ලදී.

පරීක්ෂණ දෙක ම එක ම උෂ්ණත්වයේ දී සිදුකරන ලදී. පරීක්ෂණවල ප්‍රතිඵල පහත ප්‍රස්තාරවල දක්වා ඇත.

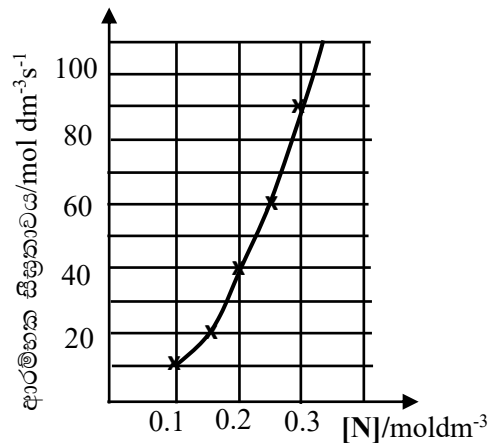
පරීක්ෂණය 1

$[N]$ නියතව තබන ලදී.

පරීක්ෂණය 2

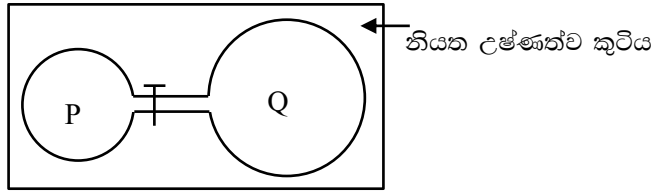
$[M]$ සාන්ද්‍රණය 1.0 mol dm^{-3} නියතව තබන ලදී.

- I. M අනුබද්ධයෙන් ප්‍රතික්‍රියාවෙහි පෙළ සොයන්න.
- II. N අනුබද්ධයෙන් ප්‍රතික්‍රියාවෙහි පෙළ සොයන්න.
- III. ප්‍රතික්‍රියාවෙහි මුළු පෙළ කුමක් ද?
- IV. ප්‍රතික්‍රියාවෙහි සීඝ්‍රතා නියතය, k සොයන්න.

(ලකුණු 60 යි)

(b) කරාමයකින් සම්බන්ධ කරන ලද P (පරිමාව =V) හා Q (පරිමාව = 2V) යන දෘඪ බල්බ දෙකක් නියත උෂ්ණත්ව කුටියක පහත දක්වා ඇති පරිදි තබා ඇත.

ආරම්භයේ දී කරාමය වසා ඇත ඇත. P තුළ AB වායුව 1.0 mol අඩංගු වන අතර Q හිස්ව ඇත. පද්ධතියෙහි උෂ්ණත්වය 400 K දක්වා ඉහළ නැංවූ විට AB(g), A(g) හා B(g) බවට පහත දී ඇති සමතුලිත ප්‍රතික්‍රියාවට අනුව විභෝජනය වේ.

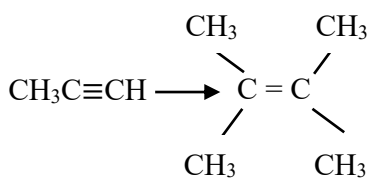
ඉහත සමතුලිතතාවය සඳහා සමතුලිතතා නියතය K_c වේ. පද්ධතිය සමතුලිතතාවය (පළමු සමතුලිතතාවය) කරා එළැඹී විට A(g) ප්‍රමාණය x mol බව සොයා ගන්නා ලදී. කරාමය විවෘත කර පද්ධතිය නැවත සමතුලිතතාවයට (දෙවැනි සමතුලිතතාවය) පත්වීමට ඉඩ හරින ලදී. එවිට සෑදුණු A(g) ප්‍රමාණය y mol බව සොයාගන්නා ලදී.

- (i) $K_c V(1-x) = x^2$ හා $3K_c V(1-y) = y^2$ බව පෙන්වන්න.
- (ii) $y=0.5$ mol වේ නම්, x හි අගය ගණනය කරන්න.
- (iii) ලේවැටලියර් මූලධර්මය භාවිත කරමින් ඉහත (ii) හි ඔබගේ පිළිතුර පැහැදිලි කරන්න.
- (iv) පද්ධතියේ උෂ්ණත්වය 600 K දක්වා වැඩි කරන ලදී. පද්ධතිය සමතුලිතතාවයට (තෙවැනි සමතුලිතතාවය) එළැඹී විට පද්ධතියේ පීඩනය, දෙවැනි සමතුලිතතාවයෙහි පීඩනය මෙන් 1.7 ගුණයක් විය. තෙවැනි සමතුලිතතාවයෙහි දී A(g) ප්‍රමාණය z mol විය. z හි අගය ගණනය කරන්න.
- (v) AB(g) හි විභෝජනය තාප අවශෝෂක බව පෙන්වන්න.
- (vi) ඔබගේ ගණනය කිරීම්වල දී භාවිත කරන ලද උපකල්පනය/උපකල්පන සඳහන් කරන්න.

(ලකුණු 40 යි)

7.

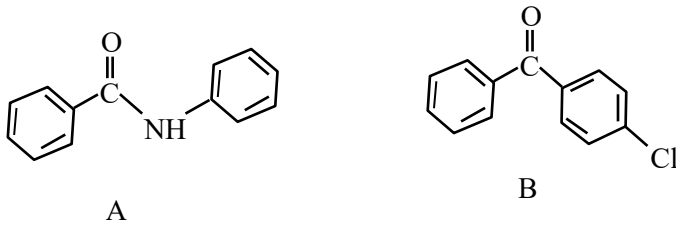
(a) ලැයිස්තුවේ දී ඇති රසායන ද්‍රව්‍ය පමණක් භාවිත කර, ඔබ පහත සඳහන් පරිවර්තනය සිදු කරන්නේ කසේ දැ'යි පෙන්වන්න.

රසායන ද්‍රව්‍ය ලැයිස්තුව
 NaBH₄, HgSO₄, තනුක. H₂SO₄,
 සාන්ද්‍ර H₂SO₄, PCl₅, Mg, ether

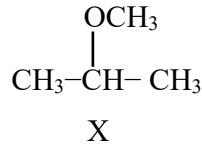
(ලකුණු 40 යි)

(b) ආරම්භක කාබනික සංයෝගය ලෙස **A** පමණක් භාවිත කර **B** සංයෝගය සංශ්ලේෂණය කරන්නේ කෙසේදැයි පෙන්වන්න.

(ලකුණු 60 යි)

(c) පහත සඳහන් **X** සංයෝගය එකිනෙකින් වෙනස් වූ මාර්ග දෙකක් ඔස්සේ සංශ්ලේෂණය කළ හැක. එක් එක් මාර්ගය, නියුක්ලියෝෆිලික ආදේශ ප්‍රතික්‍රියාවක් ලෙස ලිවිය හැක.

- (i) එක් එක් මාර්ගය සඳහා ප්‍රතික්‍රියක ලියන්න.
- (ii) ඉහත එක් මාර්ගයක දී **X** ට අමතරව, **Y** නම් වෙනත් සංයෝගයක් ද සෑදේ. මෙම මාර්ගයෙහි යෙදෙන ප්‍රතික්‍රියක හඳුනාගෙන **Y** හි ව්‍යුහය ලියන්න.
- (iii) **Y** සෑදෙන ප්‍රතික්‍රියා වර්ගය කුමක්දැයි සඳහන් කරන්න.
- (iv) ඉහත (ii) හි ඔබ හඳුනාගත් ප්‍රතික්‍රියක, පියවර දෙකක ප්‍රතික්‍රියාවක් මගින් **X** සාදන්නේ යැයි උපකල්පනය කරන්න. මෙම පියවර දෙක ලිවීමෙන් **X** සෑදෙන ආකාරය පෙන්වන්න. ඉලෙක්ට්‍රෝන චලනය දැක්වීමට වක්‍ර ඊතල යොදන්න.

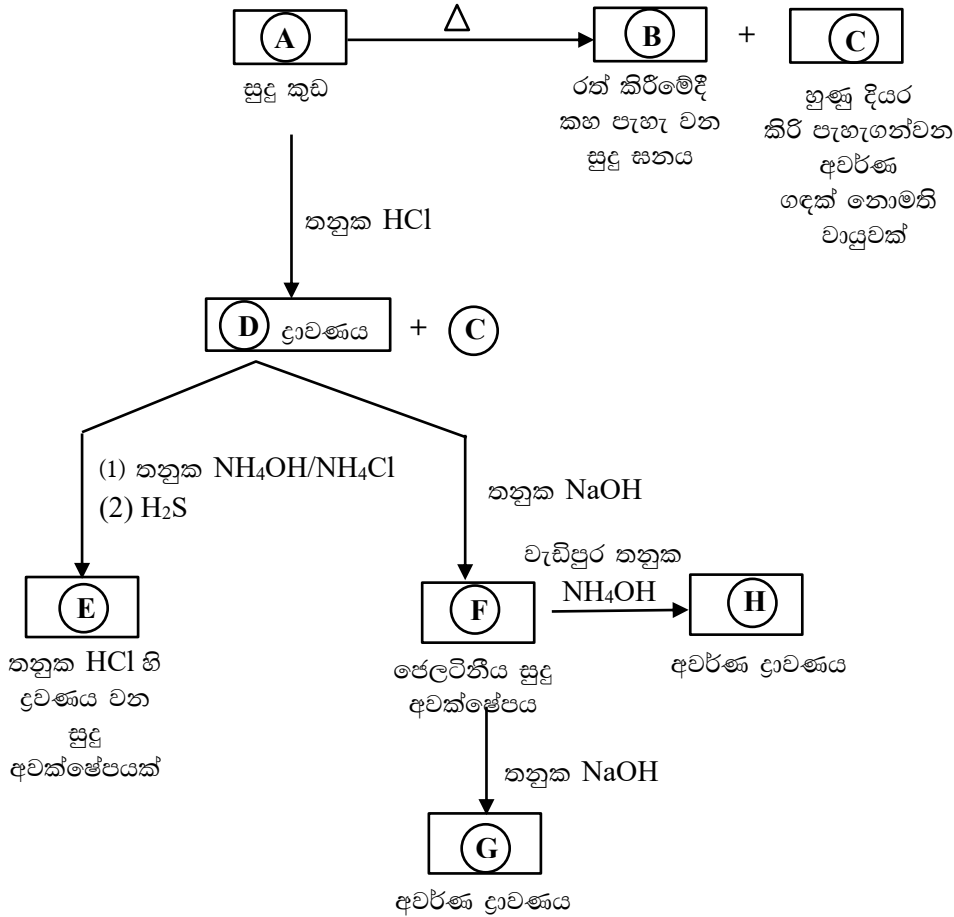
(ලකුණු 50 යි)

C කොටස - රචනා

ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න. (එක් එක් ප්‍රශ්නයට ලකුණු 15 බැගින් ලැබේ.)

8.

(a) ආවර්තික වගුවේ 3d ගොනුවේ මූලද්‍රව්‍යයක සංයෝගවල ප්‍රතික්‍රියා පහත දී ඇත. **A, B, C, D, E, F, G** සහ **H** විශේෂ හඳුනාගන්න.

(ලකුණු 50 යි)

(b) **P** අවර්ණ වායුව ජලය තුළට යවා සාදා ගන්නා ලද **Z** ජලීය ද්‍රාවණයක් සමඟ (1) සහ (2) පරීක්ෂණ සිදු කරන ලදී. පරීක්ෂණ හා නිරීක්ෂණ පහත දක්වා ඇත.

පරීක්ෂණය	නිරීක්ෂණය
(1) එම ද්‍රාවණයට ආම්ලිකාක $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ ද්‍රාවණයක් එක් කරන ලදී.	පැහැදිලි කොළ පැහැති ද්‍රාවණයක් ලැබුණි.
(2) එම ද්‍රාවණයට H_2O_2 එක් කර රත් කරන ලදී. ඉන්පසු BaCl_2 ද්‍රාවණයක් එක් කරන ලදී.	තනුක HCl හි අද්‍රාව්‍ය සුදු පැහැති අවක්ෂේපයක් සෑදුණි.

- (i) **P** වායුව හඳුනාගන්න. (හේතු දැක්වීම අවශ්‍ය නැත.)
- (ii) (1) සහ (2) පරීක්ෂණයන්හි සිදුවන ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ දෙන්න.
- (iii) **Q** වායුව **Z** ද්‍රාවණය තුළින් යැවූ විට ලා කහ පැහැති (සුදු ලෙස පෙනිය හැකි) ආවිලනාවයක් ලැබුණි.
 - I. **Q** වායුව හඳුනා ගන්න. (හේතු දැක්වීම අවශ්‍ය නැත.)
 - II. මෙම ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණය දෙන්න.

(ලකුණු 50 යි)

(c) විශ්ලේෂණය සඳහා දී ඇති නියැදියක NaOH, Na₂CO₃ හා ජලයෙහි ද්‍රවණය වන නිෂ්ක්‍රීය ද්‍රව්‍යයක් අඩංගු බව සොයා ගන්නා ලදී. මෙම නියැදියෙහි අඩංගු Na₂CO₃ ප්‍රතිශතය නිර්ණය කිරීමට පහත ක්‍රියා පිළිවෙළ භාවිත කරන ලදී.

සැ.යු.: නිෂ්ක්‍රීය ද්‍රව්‍යය පහත දී ඇති ක්‍රියා පිළිවෙළෙහි ප්‍රතික්‍රියාවලට සහභාගි නොවේ.

ක්‍රියා පිළිවෙළ:

නියැදියෙන් 42.40g ක ස්කන්ධයක් 500 cm³ පරිමාමිතික ප්ලාස්ටික් ප්‍රමාණාත්මකව දමා සළකුණ තෙක් ආසුර්‍ය ජලය එක් කරන ලදී. ප්ලාස්ටික් හොඳින් සොලවන ලදී. (X ද්‍රාවණය)

- (1) X ද්‍රාවණයෙන් 25.00 cm³ ක කොටසක් දර්ශකය ලෙස මෙතිල් ඔරේන්ජ් භාවිතා කර, වර්ණය තැඹිලි සිට රතු දක්වා වෙනස් වන තුරු තනුක HCl ද්‍රාවණය සමඟ අනුමාපනය කරන ලදී. අන්ත ලක්ෂ්‍යයේ දී බියුරෙට්ටුවේ කියවීම 32.00 cm³ වේ.
- (2) X ද්‍රාවණයෙන් 25.00 cm³ ක කොටසක් 70 °C තෙක් රත් කර, එයට මදක් වැඩිපුර 1% BaCl₂ ද්‍රාවණය එක් කරන ලදී. සැදුණු BaCO₃ අවක්ෂේපය පෙරා, පෙරනය, දර්ශකය ලෙස ෆිනොල්ප්තලින් භාවිතා කර, වර්ණය රෝස සිට අවර්ණ දක්වා වෙනස් වනතුරු තනුක HCl ද්‍රාවණයක් සමඟ අනුමාපනය කරන ලදී. අන්ත ලක්ෂ්‍යයේ දී බියුරෙට්ටුවේ කියවීම 24.00 cm³ වේ.
- (3) තනුක HCl ද්‍රාවණයෙහි 25.00 cm³ පරිමාවකට 5% KIO₃ සහ 5% KI වැඩිපුර එක් කරන ලදී. පිටවුණු I₂ දර්ශකය ලෙස පිෂ්ඨය භාවිතා කර, 0.50 mol dm⁻³ Na₂S₂O₃ ද්‍රාවණයක් සමඟ අනුමාපනය කරන ලදී. අන්ත ලක්ෂ්‍යයේ දී බියුරෙට්ටුවේ කියවීම 12.50 cm³ වේ.

- (i) HCl ද්‍රාවණයෙහි සාන්ද්‍රණය නිර්ණය කරන්න.
- (ii) නියැදියේ අඩංගු සෝඩියම් කාබනේට් ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.
- (iii) ඉහත ගණනය කිරීමේ දී කරන උපකල්පනයක්/ උපකල්පන ඇතොත් ඒවා ප්‍රකාශ කරන්න. (C =12, O =16, Na=23)

(ලකුණු 50 යි)

9.

- (a) (i) I. ස්පර්ශ ක්‍රමය (Contact Process) මගින් H₂SO₄ නිෂ්පාදනය කිරීමේ දී උපයෝගී වන පියවර, ප්‍රතික්‍රියා තත්ත්ව සහිත තුලිත රසායනික ප්‍රතික්‍රියා උපකාරයෙන් ලියා දක්වන්න.
II. මෙම ක්‍රමයට අදාළ භෞතික රසායන මූලධර්ම කෙටියෙන් විස්තර කරන්න.
III. H₂SO₄ හි භාවිත දෙකක් දෙන්න.

- (ii) පහත පරිවර්තන කාර්මික ලෙස කළ හැක්කේ කෙසේදැයි තුලිත රසායනික ප්‍රතික්‍රියා භාවිතයෙන් පෙන්වන්න.
I. හුණුගල් → C₂H₂
II. N₂ → NaNO₂

සැ.යු. අදාළ අවස්ථාවන්හි ප්‍රතික්‍රියා තත්ත්ව දී ප්‍රතිකාරක/ ප්‍රතික්‍රියක කාර්මික ලෙස ලබා ගන්නා අන්දම දක්වන්න.

- (iii) පහත දී ඇති ප්‍රශ්න සෝල්වේ ක්‍රමය (Solvay Process) මගින් Na₂CO₃ නිෂ්පාදනය කිරීම මත පදනම් වී ඇත.
I. මෙම ක්‍රමයේ දී භාවිත කරන ආරම්භක ද්‍රව්‍ය සඳහන් කරන්න.
II. I හි සඳහන් ද්‍රව්‍ය (materials) ලබාගන්නේ කෙසේ දැයි දක්වන්න.
III. මෙම ක්‍රමයේ දී ලැබෙන අවසාන අතුරු ඵලය දෙන්න.
IV. මෙම ක්‍රමයේ දී අඩු උෂ්ණත්ව භාවිත කිරීම සඳහා හේතු දෙකක් දෙන්න.
V. Na₂CO₃ භාවිත දෙකක් දෙන්න.

VI. මුහුදු ජලය ස්වභාවික සම්පතක් ලෙස භාවිත කර III හි සඳහන් අවසාන අතුරු ඵලය, ජිප්සම් බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා ක්‍රමයක් යෝජනා කරන්න.

(ලකුණු 75 යි)

(b) ඕසෝන් ස්ථරය ක්ෂය වීම අඩුකිරීම සඳහා ක්ලෝරෝලෝරෝකාබන් (CFCs) වලට ආදේශකයක් ලෙස හයිඩ්‍රෝක්ලෝරෝලෝරෝකාබන් (HCFCs) හඳුන්වා දෙන ලදී. එනමුදු මෙම සංයෝග කාණ්ඩ දෙක ම ඕසෝන් ස්ථරය ක්ෂය කරනවා මෙන් ම අනෙකුත් පාරිසරික ප්‍රශ්නවලට ද දායක වේ.

- (i) තනි C පරමාණුවක් සහිත සියලුම CFCs හා HCFCs වල රසායනික ව්‍යුහ අදින්න. එකිනෙක CFC හෝ HCFC ලෙස නම් කරන්න.
- (ii) "සාමාන්‍ය වායුගෝලීය තත්ව යටතේ HCFCs, CFCs වලට වඩා ප්‍රතික්‍රියාශීලී ය." මේ ප්‍රකාශය පිළිබඳ ව අදහස් දක්වන්න.
- (iii) CFCs හා HCFCs ආශ්‍රිත තවත් පාරිසරික ප්‍රශ්නයක් නම් කරන්න. මෙම පාරිසරික ප්‍රශ්නය කෙරෙහි ඒවායේ සාපේක්ෂිත දායකත්වය ගැන අදහස් ප්‍රකාශ කරන්න.
- (iv) CFCs ශීතකාරක ලෙස භාවිත කිරීමට සුදුසු වීම සඳහා ඒවායේ ගුණ තුනක් හඳුනා ගන්න.
- (v) ඕසෝන් ස්ථරය ක්ෂය වීම සඳහා CFCs දායක වන්නේ කෙසේදැයි පහදන්න.
- (vi) ඕසෝන් ස්ථරය ක්ෂය වීමේ ආදිනවය කෙටියෙන් පහදමින්, ඒ හා ආශ්‍රිත ප්‍රශ්න තුනක් හඳුනා ගන්න.

(ලකුණු 75 යි)

10.

(a) පහත ප්‍රතික්‍රියා සඳහා ඵල පුරෝකථනය කර, තුලිත රසායනික සමීකරණ දෙන්න. ප්‍රතික්‍රියාවේ දී යටින් ඉරි ඇඳ ඇති විශේෂයේ ක්‍රියාව සඳහන් කරන්න.

- (i) $H_2O_2(aq) + PbS(s) \rightarrow$
- (ii) $MnO_4^-(aq) + H_2O_2(aq) + H^+(aq) \rightarrow$
- (iii) $Cr_2O_7^{2-}(aq) + H_2S(aq) + H^+(aq) \rightarrow$
- (iv) $Cu(s) + H_2S(g) \xrightarrow{\Delta}$
- (v) $C(s) + \text{සාන්ද්‍ර } HNO_3 \xrightarrow{\Delta}$

(ලකුණු 25 යි)

(b) T ද්‍රාවණය පිළියෙළ කර ඇත්තේ FeC_2O_4 0.300 g, තනුක H_2SO_4 හි ද්‍රාවණය කිරීමෙනි. ද්‍රාවණය $65^{\circ}C$ දක්වා රත් කරන ලදී. මෙම තත්ව යටතේ දී, FeC_2O_4 සමඟ සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රතික්‍රියා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය $0.025 \text{ mol dm}^{-3} KMnO_4$ ද්‍රාවණයේ පරිමාව ගණනය කරන්න.

(C=12, O=16, Fe=56)
සැ.යු. T ද්‍රාවණයේ දී FeC_2O_4 , Fe^{2+} සහ $C_2O_4^{2-}$ ලෙස පවතී යයි සලකන්න.

(ලකුණු 50 යි)

(c) ද්‍රවීකරණය කරන ලද පෙට්‍රෝලියම් වායුව (L.P. gas) ආහාර පිසීමේ දී ඉන්ධනයක් ලෙස බහුල වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වේ. එය අධි පීඩනය යටතේ ඇති ද්‍රවීකරණය කරන ලද ප්‍රොපේන් හා බියුටේන්වල මිශ්‍රණයකි. පහත දත්ත සපයා ඇත.

